

ڤلايټ بلاجيټ

BELAIT DISTRICT

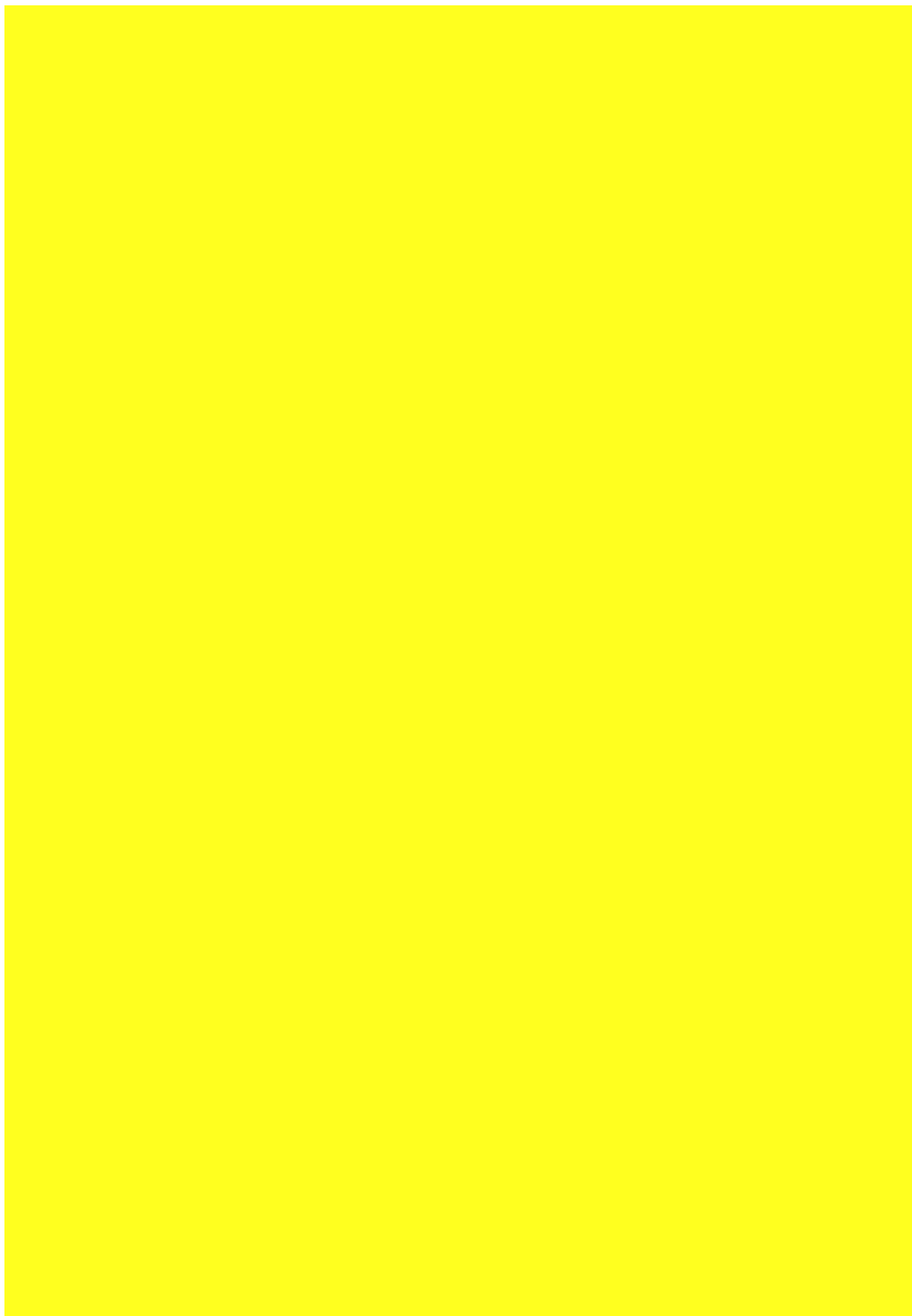

**His Majesty Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah
ibni Al-Marhum Sultan Haji Omar 'Ali Saifuddien Sa'adul Khairi Waddien
Sultan and Yang Di-Pertuan of Brunei Darussalam**

*Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah
ibni Al-Marhum Sultan Haji Omar 'Ali Saifuddien Sa'adul Khairi Waddien
Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam*

BELAIT DISTRICT

**Published by
English News Division
Information Department
Prime Minister's Office
Brunei Darussalam BB3510**

**The contents, generally, are based on
information available in
Brunei Darussalam Newsletter and Brunei Today
First Edition 1988
Second Edition 2011**

Editorial Advisory Board/Sidang Redaksi

Dr. Haji Muhammad Hadi bin Muhammad Melayong
(hadi.melayong@information.gov.bn)
Hajah Noorashidah binti Haji Aliomar
(noorashidah.aliomar@information.gov.bn)

Editor/Penyunting

Sastra Sarini Haji Julaini (sarini.julaini@information.gov.bn)

Sub Editor/Penolong Penyunting

Hajah Noorhijrah Haji Idris (noorhijrah.idris @information.gov.bn)

Text & Translation/Teks & Terjemahan

Hajah Apsah Haji Sahdan (apsah.sahdan@information.gov.bn)

Layout/Reka Letak

Hajah Apsah Haji Sahdan

Proof reader/Penyemak

Hajah Norpisah Md. Salleh (norpisah.salleh@information.gov.bn)

Map of Brunei/Peta Brunei

Haji Roslan bin Haji Md. Daud (roslan.daud@information.gov.bn)

Photos/Foto

Photography & Audio Visual Division of Information Department /
Bahagian Fotografi & Audio Visual, Jabatan Penerangan
Sastra Sarini Haji Julaini, Haji Ariffin Mohd Noor,
Pengiran Ikram Pengiran Haji Ahmad, Hajah Noorhijrah Haji Idris,
Ak. Abu Bakaruddin Shah Dinny Pg. Haji Kamaruddin

.....

ISBN

Printed by/Dicetak oleh
Brunei Press Sdn. Bhd.

All rights reserved. No parts of this book may be reprinted or reproduced or utilised in any form or by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any information storage or retrieved system, without permission in writing from Director of Information, Information Department, Prime Minister's Office, Brunei Darussalam.

Hak cipta terpelihara. Tidak dibenarkan mengeluarkan ulang mana-mana bahagian isi kandungan buku ini dalam apa bentuk sekalipun sama ada secara elektronik, fotografi, mekanik, rakaman atau cara lain sebelum mendapatkan keizinan bertulis daripada Pengarah Penerangan, Jabatan Penerangan, Jabatan Perdana Menteri, Negara Brunei Darussalam.

Contents/Isi kandungan

Brunei in Brief	7
<i>Ringkasan Sejarah Brunei</i>	30
Background	8
<i>Latar Belakang</i>	31
Major Industries	10
<i>Industri-industri Utama</i>	32
Places of Interest	11
<i>Tempat-tempat Menarik</i>	33-34
Arrival/Departure	16
<i>Ketibaan/Berlepas</i>	35
Accommodation	18
<i>Kemudahan Penginapan</i>	35
Shopping	19
<i>Membeli-belah</i>	35
Water	20
<i>Air</i>	36
Electricity	22
<i>Elektrik</i>	37
Medical and Health	23
<i>Perubatan dan Kesihatan</i>	38
Education	24
<i>Pendidikan</i>	38
National Housing Programme	25
<i>Rancangan Perumahan Negara</i>	39
Road	26
<i>Jalan Raya</i>	39
Agriculture	27
<i>Pertanian</i>	40-41

LAUT CHINA SELATAN

DAERAH
BRUNEI DAN MIARA
Bandar
Seri Begawan

SABAH

Tutong

DAERAH
TUTONG

DAERAH
TEMBURONG

Belaga

Kuala Belait
Seria

DAERAH
BELAIT

SARAWAK

Sungai Liang

Kuala Belait

Seria

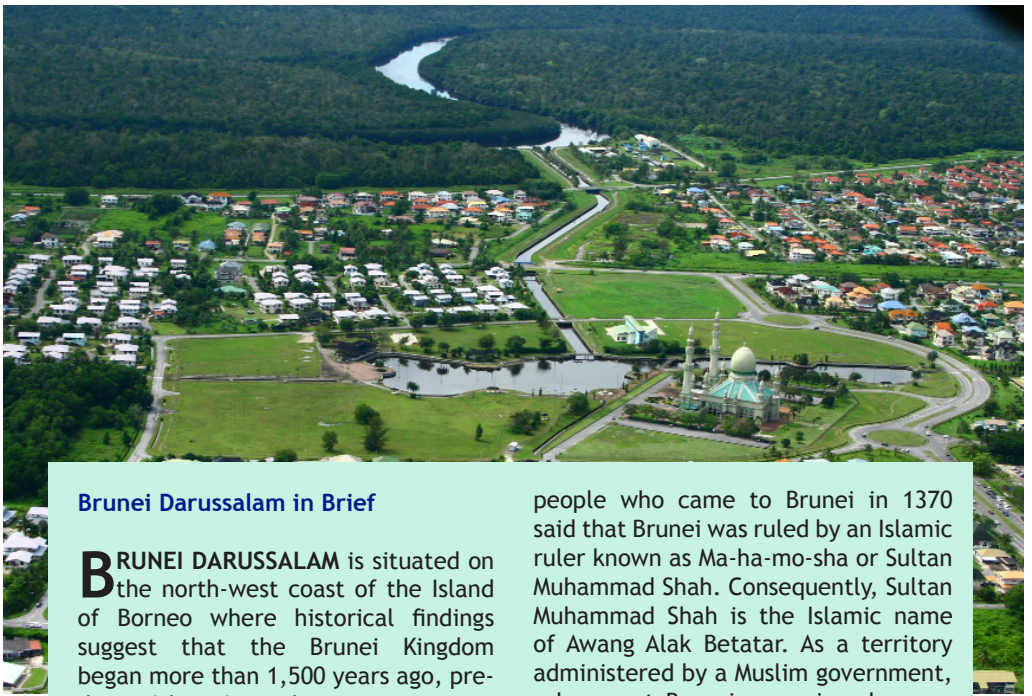
Lumut

Kg. Badas

**BELAIT DISTRICT/
DAERAH BELAIT**

Kg. Labi

Sukang

Brunei Darussalam in Brief

BRUNEI DARUSSALAM is situated on the north-west coast of the Island of Borneo where historical findings suggest that the Brunei Kingdom began more than 1,500 years ago, pre-dating Islam. Its earliest existence was believed to be a tributary province of the Java-based Majapahit Empire. After the disintegration of the Majapahit Empire, Brunei rulers took charge of their own territorial responsibility.

Ancient Chinese texts referred Brunei to as either Puni or Puli and documented interactions with the Chinese Empire in the years 518, 523, 616, 669, 977, 1279 and 1369-1643 AD.

Imperial Chinese texts also indicated that Islamic influence was established in Brunei as early as 977 AD, and the employment of Arabic characters in Brunei's written language, hitherto Sanskrit, started before 1370. Imperial Chinese texts noted that Brunei's King named Awang Alak Betatar embraced the Islamic faith in 1371 in conjunction with his marriage to a princess from a neighbouring kingdom. The Chinese

people who came to Brunei in 1370 said that Brunei was ruled by an Islamic ruler known as Ma-ha-mo-sha or Sultan Muhammad Shah. Consequently, Sultan Muhammad Shah is the Islamic name of Awang Alak Betatar. As a territory administered by a Muslim government, subsequent Brunei sovereigns became known as sultan.

Brunei Darussalam's capital is Bandar Seri Begawan with a total land mass of 100.36 sq. km. The total population of Brunei Darussalam was 406,200 (2009) with 57 per cent are aged from 20 to 54 years old. Majority of the population are Malays with an estimated 269,400 people, followed by Chinese with 44,600 people and 92,200 people comprising of other minor groups.

Brunei Darussalam has four districts namely Brunei-Muara, Tutong, Belait and Temburong District. Each district is made up of several *mukim* (a *mukim* consists of a group of *kampung* or villages) where it is administrated by the District Office which is under the purview of a District Officer. The total land area of Brunei Darussalam is 5,765 sq. km.

Belait District

Belait District is situated on the southern-most district of Brunei Darussalam where it borders the South China Sea to the north, Tutong District to the east and the Malaysian state of Sarawak to the south and west.

It covers an area of approximately 2,727 sq. km. It is by far the largest district but one of the least populated when compared to other districts with a total population of about 67,100 people (2009).

Its population comprise of Malay, Chinese and other indigenous groups like Murut, Dusun and others.

Most of the residents reside in Kuala Belait, the main town and Seria. It has **eight mukim** namely:

Mukim Bukit Sawat

- Kampung Bisut
- Kampung Bukit Kandol
- Kampung Bukit Sawat
- Kampung Merangking
- Kampung Merangking Hilir
- Kampung Merangking Ulu
- Kampung Pangkalan Siong
- Kampung Pulau Api
- Kampung Sungai Mau
- Kampung Tarap

Mukim Kuala Balai

- Kampung Kuala Balai
- Kampung Kajitan
- Kampung Lubuk Lanyap
- Kampung Lubuk Tapang
- Kampung Pangalayan

- Kampung Penyarap
- Kampung Sungai Damit
- Kampung Sungai Lutong
- Kampung Sungai Mendaram
- Kampung Tanjong Ranggas
- Kampung Tanjong Sudai
- Kampung Tugong

Mukim Kuala Belait

- Kampung Pandan A
- Kampung Pandan B
- Kampung Pandan C
- Kampung Mumong A
- Kampung Mumong B
- Kampung Sungai Melilit
- Kampung Sungai Teraban
- Pekan Kuala Belait

Mukim Labi

- Kampung Bukit Puan
- Kampung Gatas
- Kampung Kenapol
- Kampung Labi
- Kampung Labi Lama
- Kampung Mendaram Kecil
- Kampung Rempayoh
- Kampung Ratan
- Kampung Simpang Tiga
- Kampung Sungai Petai
- Kampung Tanajor
- Kampung Tapang Lupak
- Kampung Teraja
- Kampung Terawan
- Kampung Terunan

Mukim Liang

- Hutan Simpan Andalau
- Kampung Agis-Agis
- Kampung Keluyoh
- Kampung Lilas
- Kampung Lumut
- Kampung Lumut Tersusun
- Kampung Perumpung

- Kampung Sungai Bakong
- Kampung Sungai Gana
- Kampung Sungai Kang
- Kampung Sungai Kuru
- Kampung Sungai Lalit
- Kampung Sungai Liang
- Kampung Sungai Tali
- Kampung Sungai Taring
- Kampung Tunggulian
- Perkhemahan Lumut
- Perumahan Negara Lumut Kawasan 1
- Perumahan Negara Lumut Kawasan 2
- Skim Tanah Kurnia Rakyat Jati Lumut

Mukim Melilas

- Kampung Melilas
- Kampung Bang Garang
- Kampung Bukit Tuding

Mukim Seria

- Badas
- Kampung Anduki
- Kampung Lorong Tiga Seria
- Kampung Penaga
- Kampung Sungai Bera
- PEKAN SERIA Kawasan I
- PEKAN SERIA Kawasan II
- Perumahan Negara Lorong Tengah Seria

Mukim Liang

- Kampung Sungai Liang
- Kampung Lumut Satu
- Kampung Lumut Dua

Mukim Sukang

- Kampung Apak-Apak
- Kampung Sungai Hilir
- Kampung Sukang
- Kampung Dungun
- Kampung Kukub

Major industries

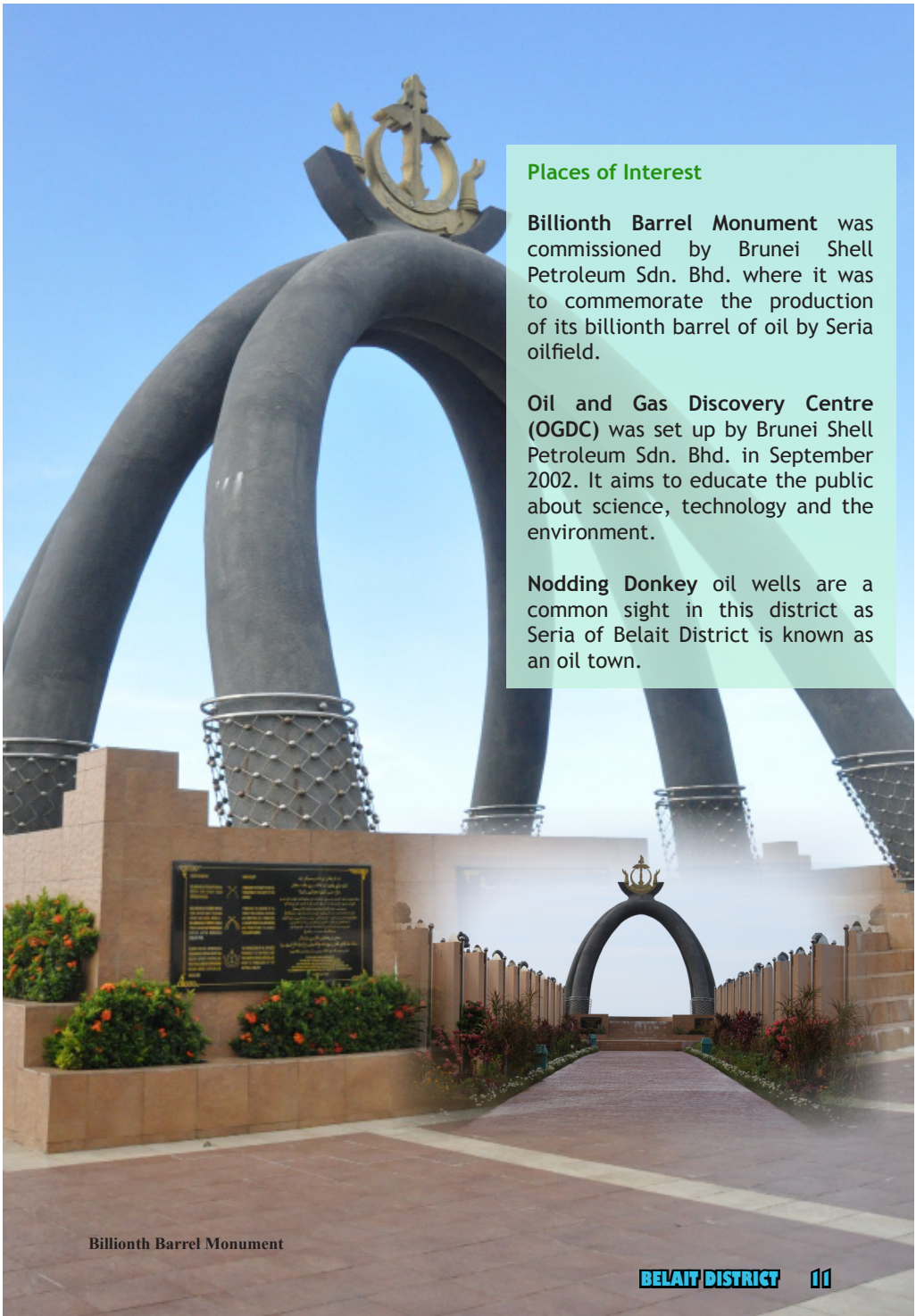
Dutch Shell Group and Mitsubishi Corporation.

Belait District is one of the most important districts of Brunei Darussalam as oil and natural gas, the country's main resources are found here. Oil was first discovered in 1929, and commercial production began in 1932. The gas industry became of major importance and one of the world's largest liquefied natural gas plant was set up at Lumut.

The oil industry is a joint venture between the Government of His Majesty The Sultan and Yang Di-Pertuan of Brunei Darussalam and the Royal Dutch Shell Group. In the natural gas industry, shares are held by the Government, the Royal

Another uprising industry in this district is the Sungai Liang Industrial Park (SPARK) developed by the Brunei Economic Development Board (BEDB) at Sungai Liang. This 271-hectare site is ideally positioned to flourish as a world class petrochemical hub.

The first major investment at SPARK is the US\$450 million methanol plant operated by Brunei Methanol Company (BMC). Besides methanol, BEDB is evaluating a number of proposals for foreign investors for other petrochemical projects in SPARK.

Places of Interest

Billionth Barrel Monument was commissioned by Brunei Shell Petroleum Sdn. Bhd. where it was to commemorate the production of its billionth barrel of oil by Seria oilfield.

Oil and Gas Discovery Centre (OGDC) was set up by Brunei Shell Petroleum Sdn. Bhd. in September 2002. It aims to educate the public about science, technology and the environment.

Nodding Donkey oil wells are a common sight in this district as Seria of Belait District is known as an oil town.

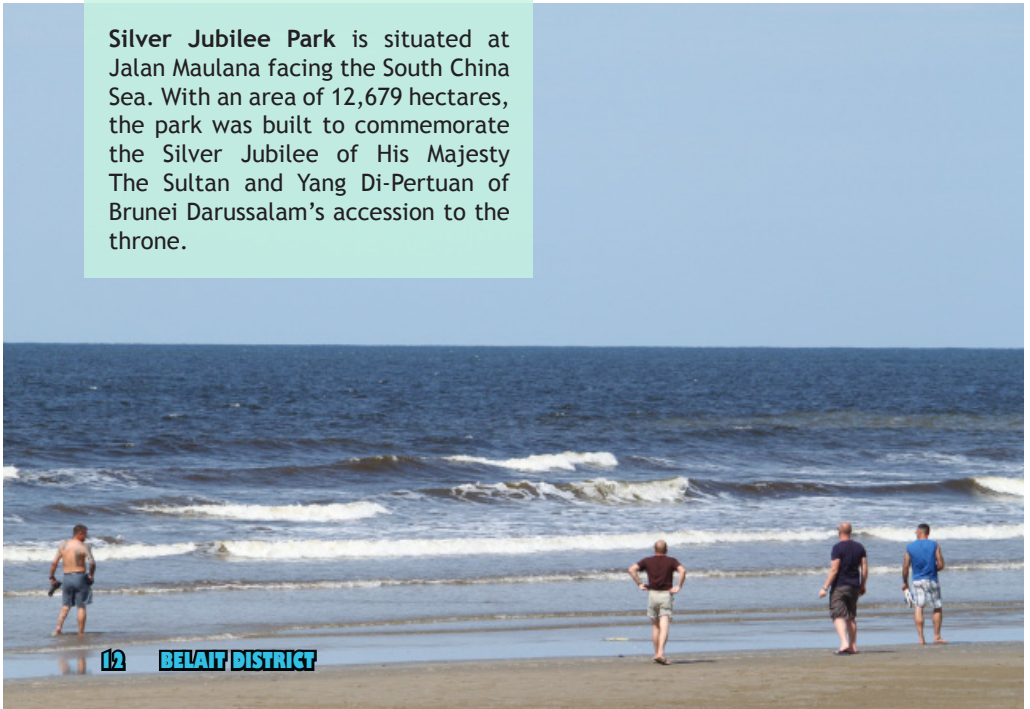
Billionth Barrel Monument

Anduki Jubilee Recreational Park was opened by His Majesty The Sultan and Yang Di-Pertuan of Brunei Darussalam in 1992. The park has basic facilities sufficient to serve the public. It has an attractive lagoon of blue water with a jogging track of 3.8 km throughout the park.

Lumut Beach is a perfect place to unwind. Huts and shelters are available designed for visitors to relax.

Sungai Liang Forest Reserve comprises of 14 hectares of largely undisturbed lowland forest which was officially opened in March 1989 in conjunction with World Forestry Day. Among the attractions are a mini lake, swimming pool, shelters with tables and seats, ponds, platforms and open areas suitable for games.

Silver Jubilee Park is situated at Jalan Maulana facing the South China Sea. With an area of 12,679 hectares, the park was built to commemorate the Silver Jubilee of His Majesty The Sultan and Yang Di-Pertuan of Brunei Darussalam's accession to the throne.

Bukit Teraja is one of the tallest hills in Labi. You can get a beautiful view of the Baram valley and Sarawak's famous Mount Mulu. The path to the summit is well marked and maintained.

Kuala Balai is about 45 minutes drive from Kuala Belait where a visit to Kuala Balai is like stepping back in time in history. Kuala Balai was carved out of the jungle of the banks of Belait River, once housing the largest community to reside. It is one of the original areas where sago was produced.

Wasai Wong Kadir is ideal for jungle trekking as it requires one to walk up and down on steep ridges. It has a beautiful waterfall and has become a popular picnic spot.

Luagan Lalak Recreational Park is a popular park located about 25km from Sungai Liang. It covers an area of roughly 270 hectares within the Labi Hills Forest Reserve. It features an alluvial freshwater swamp where during rainy period, it fills up like a lake and during drier spells, the valley will be covered with sedges mainly of Lepironia species. There are shelters, footpaths and a 200-metre wooden walkway.

Sungai Dua Recreation Jetty

Gerai (Foodstall) Tudung Saji

Gerai (Foodstall) Tudung Saji is located in Belait where food stalls operate daily. While fresh fruits, vegetables, household goods are sold here every weekend.

Traditional longhouse

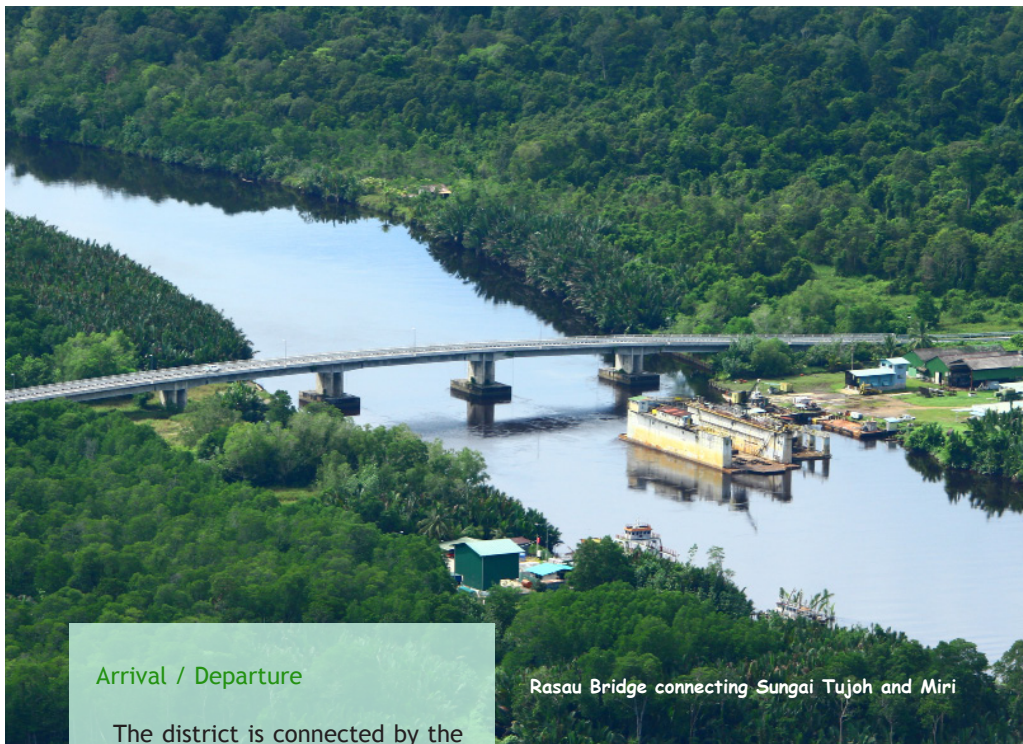
Longhouses are also based in Belait District besides Temburong District where it gives glimpses of a form of dwelling for the Iban ethnic. To name a few, the longhouses in this district are Bang Taong Longhouse, Rampayoh Longhouse, Mendaram Besar Longhouse, Mendaram Kecil Longhouse and Teraja Longhouse.

New and modern longhouse - Bang Taong Longhouse

Hari Raya Aidilfitri celebration at one of the longhouses

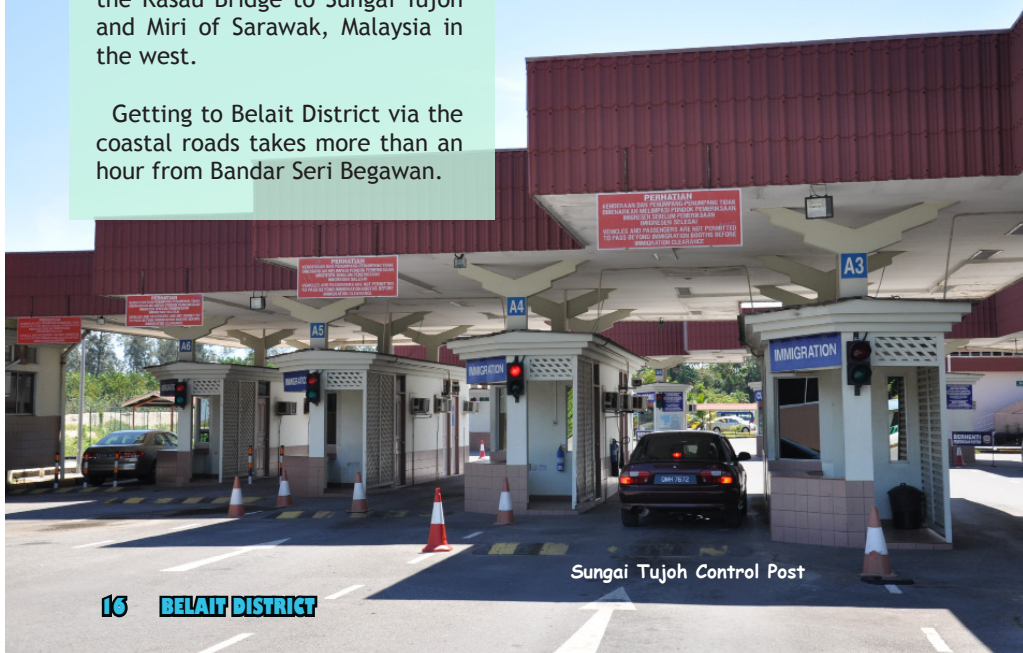

Arrival / Departure

Rasau Bridge connecting Sungai Tujoh and Miri

The district is connected by the Seria/Lumut bypass to the Muara-Tutong highway to the east and by the Rasau Bridge to Sungai Tujoh and Miri of Sarawak, Malaysia in the west.

Getting to Belait District via the coastal roads takes more than an hour from Bandar Seri Begawan.

Sungai Tujoh Control Post

Beautiful scene along Sungai Teraban

Lobby of Government Resthouse

Accommodation

There are a number of accommodations available in Belait District such as:

- Government Resthouse
- Hotel Koperasi Seria
- Plaza Sutera Biru
- Riviera Hotel
- Sea View Hotel
- Sentosa Hotel
- The Swiss Hotel Apartment

Shopping

Belaite District offers a string of retail shops selling a variety of items from handicraft, clothes to daily necessities based at Jalan Pretty, Kuala Belait; around Pandan 5 and in Seria Town.

Belait River

Basic Facilities

Water

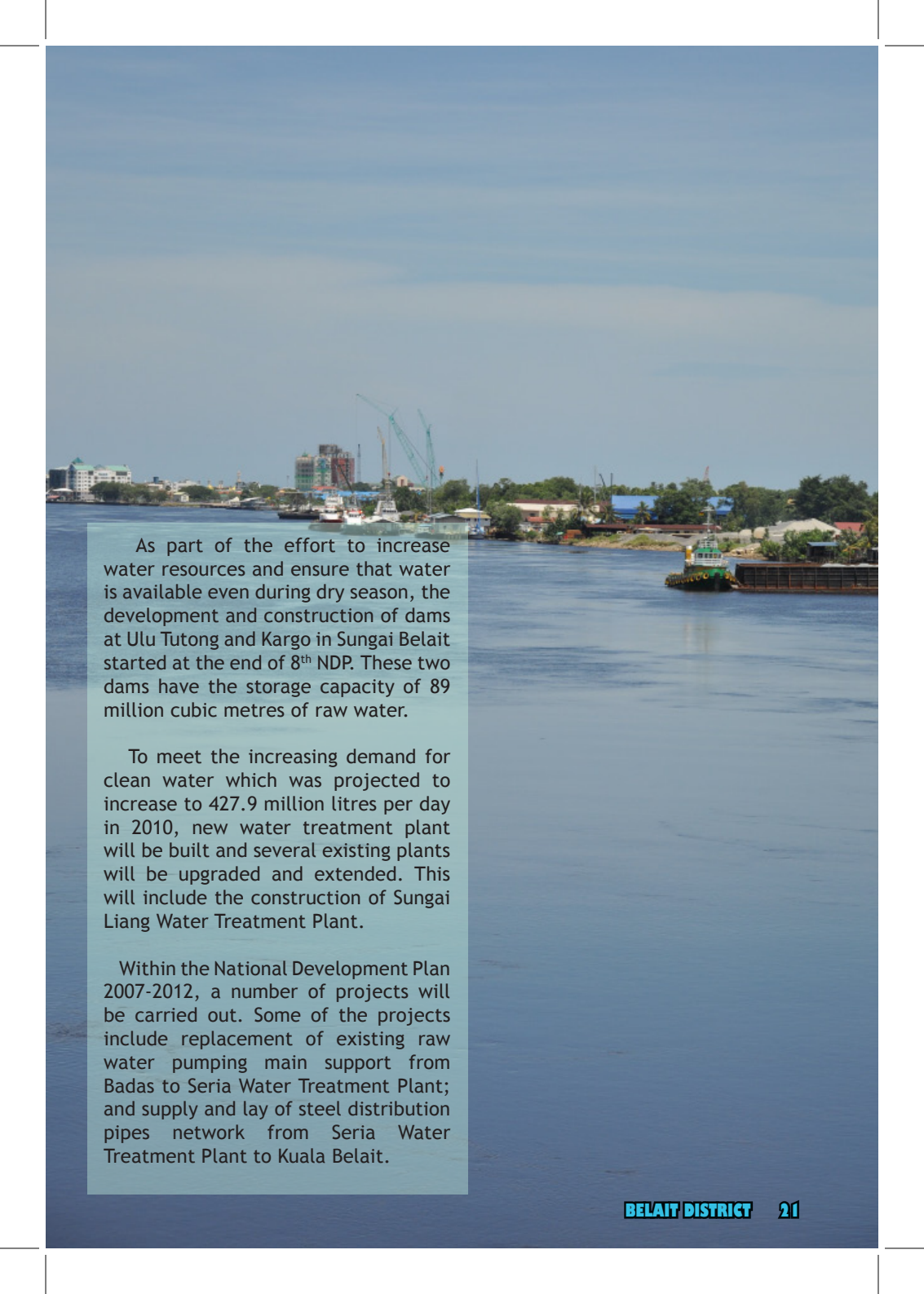
The water supply, sewerage and drainage sectors play important roles in Brunei Darussalam's socio-economic development as they contribute towards the improvement of the quality of life and well-being of the people and the creation of a clean and healthy environment.

The introduction of piped water supply throughout the country began in the 1970's. In the early 1980's, the government formulated a Master Plan, which aimed to meet the rising demand resulting from the growth of population and development activities.

At the end of the 8th National Development Plan (NDP), 99.9 per cent of the population has been supplied with clean piped water, compared to 99.7 per cent during the 7th NDP. The water supply is provided through four major water supply systems namely; Brunei-Muara and Tutong water system; Belait Coastal water system; Belait Interior (Labi) water system and Temburong water system.

Residents of Belait District receive their clean supply of water from Sungai Badas which is processed at Labi Water Treatment Plant and Seria Water Treatment Plant.

Through the National Development Plan 2007 - 2012, the focus of the water sector are to: (i) ensure that the water resource is increased and available even during dry season; (ii) increase the capacity of water treatment to exceed demand by 20 per cent; (iii) and to reduce the unaccounted water and improve the water quality.

A wide river flows through a landscape. On the left bank, there is a construction site with several cranes and buildings under construction. In the background, a town with various buildings is visible. On the right bank, there are some houses and a boat with a cabin and a small structure on top. The sky is clear and blue.

As part of the effort to increase water resources and ensure that water is available even during dry season, the development and construction of dams at Ulu Tutong and Kargo in Sungai Belait started at the end of 8th NDP. These two dams have the storage capacity of 89 million cubic metres of raw water.

To meet the increasing demand for clean water which was projected to increase to 427.9 million litres per day in 2010, new water treatment plant will be built and several existing plants will be upgraded and extended. This will include the construction of Sungai Liang Water Treatment Plant.

Within the National Development Plan 2007-2012, a number of projects will be carried out. Some of the projects include replacement of existing raw water pumping main support from Badas to Seria Water Treatment Plant; and supply and lay of steel distribution pipes network from Seria Water Treatment Plant to Kuala Belait.

Electricity

The main government agency involved in this sector is the Department of Electrical Services (DES). DES is in charge of generation, transmission and distribution from its power stations. The rest of the Sultanate's installed capacity comes from the Berakas Power Station Management Company (BPMC), an independent outfit, which has its own power stations.

Brunei Darussalam is also divided into three independent networks, with DES operating network one - which covers the Brunei-Muara, Tutong and Belait Districts - and network two, which covers the Temburong District and network three covers the area of Gadong, Jerudong dan Berakas.

Demand for electricity is projected to increase further in the National Development Plan 2007 - 2012.

To satisfy the increasing demand for electricity supply, the government has built the Seria Power Station for Belait District.

To increase the power supply, the government with Brunei Shell Petroleum Sdn. Bhd. built a massive Co-Generational Plant

based at Lumut. This plant became operational on February 25, 1987.

More improvement works will be carried out to cater the projected growing demands for power supply. Among the projects to be implemented are rejuvenation and repowering of existing power stations in Lumut of Belait District.

More power supply is expected with the setting up of the Sungai Liang Industrial Park (SPARK) in the Belait District.

Electricity supply will also be strengthened to Kuala Belait and Labi with the full implementation of transmission projects. While five more street lights will also be installed through the National Development Plan 2007-2012.

Under the National Development Plan 2007 - 2012, numerous projects will be carried out to strengthen power supply in Belait District. Some of the projects will also include upgrading of 11kv and 415V distribution network system for Mukim Sungai Liang areas and for Jalan Maulana, Jalan Mumong, Jalan Kuala Balai, Jalan Sungai Mumong, Jalan Tengah, Jalan Pandan 1-8 which are all based in Belait District.

Medical and Health

The government places great importance on the nation's health facilities. To ensure that all levels of the community receive proper health care, more health centres and clinics have been established and the government provides practically free health care to all citizens.

In Belait District, the Suri Seri Begawan Hospital is the main referral hospital housing 183 beds. Established in 1972, it is the second largest hospital in the nation. Equipped with modern medical and health facilities, the residents have access to more sophisticated services and a higher standard of health.

Some of the specialist services provided are internal medicines; general surgery; paediatrics; obstetrics and gynaecology; ophthalmology; oral and maxillo-facial surgery; psychiatry; dermatology; intensive care unit and many more.

In addition, there are three health centres based at Kuala Belait, Seria and Sungai Liang. Health clinics are also available at Kuala Belait, Seria, Sungai Liang and Labi. Whilst Mobile Clinic is provided for Sungai Mau; and Flying Services for Mukim Sukang and Mukim Melilas.

Education

Brunei Darussalam recently launched a new education system known as *Sistem Pendidikan Negara Abad Ke-21* (National Education System for 21st Century) or SPN21. The implementation of SPN21 is timely particularly in today's fast changing technology and it aims to meet the social and economic challenges of the 21st century and equip students with 21st century skills.

The Government of His Majesty The Sultan and Yang Di-Pertuan of Brunei Darussalam puts education as one of its main priority as through its National Vision 2035, it aspires to achieve an educated, highly skilled and accomplished people. Thus a first class education is seek which can provide opportunities for every citizen and resident to meet the requirements of the changing economy and encourages a life-long learning as well as achievements in sport and the

arts. This success will be measured by the highest international standards.

Thus education has been given for free for the citizens of Brunei Darussalam and measures are taken to ensure that everyone receives proper education, further enforced through the Compulsory Education Order, 2007.

Academic institutions involving the primary, secondary and higher-learning were built throughout the nation and more institutions will be built based on the demand and growing population.

As such, in the Belait District alone, there are five secondary and 16 primary public schools; with two vocational and technical learning institutions. This district also houses privately-run schools such as two nursery schools; seven secondary, primary and nursery schools; six secondary and pre-schools; one computer school; one music school and one skill centre.

National Housing Programme

The Government of His Majesty The Sultan and Yang Di-Pertuan of Brunei Darussalam in implementing its policy in providing its entire citizens with proper accommodation in a pleasant environment, with the citizen households owning their own houses, various schemes had been introduced as early as the 1950's.

The resettlement programmes began as early as 1951 when the residents of Kampung Bendahara Lama from Kampung Ayer were resettled to Bunut Resettlement Area in Mukim Kilanas of the Brunei-Muara District.

A nationwide survey was conducted in 1970's to identify the people's housing needs. Hence as a result, the first of many housing schemes, the Lambak Kanan National Housing Scheme in the Brunei-Muara District was introduced covering a site of about 810 hectares where 84 houses under Phase One had been completed and allocated to the successful applicants in early 1986.

More similar and other housing schemes were introduced since then which include the Landless Indigenous Citizens Housing Scheme (STKRJ), Temporary Occupation-of-land License (TOL) and Infill Scheme (IS).

Similar housing programmes were carried out in the Belait District namely the Kampung Pandan, Kampung Sungai Liang/Lumut and Kampung Lorong Tengah Seria National Housing Schemes. While infrastructure works will be carried out through the National Development Plan 2007 - 2012 for Kampung Mumong Landless Indigenous Citizens Housing Scheme.

Road

Bruneians enjoy comfortable road infrastructure and this is further proven provided by the Global Competitive Index Report 2008/2009 - World Economic Forum 2008 where the road quality in Brunei Darussalam was ranked 28th amongst 134 major emerging economies; 7th in ASIA and 3rd in Southeast Asia.

The government continues to ensure a good quality road infrastructure and this can be further seen through the National Development Plan 2007 - 2012 where about \$600 million has been provided for the planning and development of road networks throughout the country. This will include highway projects, road construction projects, paving, road maintenance and resurfacing.

In 2008, the length of roads in Brunei was at 2,972.11 kilometres which included 2,737.90 kilometres state road, 130.45 kilometres district road and 103.76 kilometres Royal Brunei Armed Forces' road.

Through the NDP 2007 - 2012 more projects will be carried out to improve road infrastructures including those in Belait District which include upgrading works for Jalan Tutong - Seria (Lumut) phase 2 and Jalan Sungai Mau/Meranking/Buau; upgrading of high density roads; replacement of existing wooden bridges; rehabilitation of Jalan Sungai Liang - Labi; construction of 'Seria By-Pass' second lane; and widening roads along Jalan Singa Menteri .

Agriculture

In its bid to diversify the economy, much emphasis has been given on the agricultural sector, one of the sectors with huge potential to be explored for economic benefits.

There is a positive growth in the agricultural sector where the gross output of agricultural production in 2008 saw livestock contributing to \$131.6 million, \$41.35 million from crops and \$52.53 million from processed agri-food bringing to more than \$200 million in revenue compared to only \$113.02 million in 1999, a 99 per cent increase.

Whilst the vision for the agrifood industry is to increase sales figure to \$340 million by 2015, which is an increase of 512 per cent compared to 2008 with \$52.53 million.

The year 2009 saw a remarkable achievement in its paddy plantation sector. With the harvesting of 'Beras Laila', the path towards sustaining a stable food security though rice production is becoming more visible. It has the ability to be cultivated twice in a year and has suitable level of micro-nutrients flowed with low carbohydrate and fibre with high protein.

An area of 6,173.26 hectares has been gazetted as agricultural development area in Belait District namely:

- Rampayoh, Kampung Labi Agricultural Development Areas
- Merangking Agricultural Development Areas, Bukit Sawat Agricultural Development Areas
- Sungai Liang Agricultural Development Areas
- Tunggulian Agricultural Development Areas, Kampung Tunggulian
- Lot Sengkuang Agricultural Development Areas, Labi
- Malayan 'A' Agricultural Development Areas
- Malayan 'B' Agricultural Development Areas
- Labi Lama Agricultural Development Areas, Kampung Tarunan, Labi
- Kampung Sungai Petai Agricultural Development Areas, Mukim Labi
- Kampung Mumong Agricultural Development Areas, Mukim Kuala Belait

- Kampung Kenapol Agricultural Development Areas
- Kampung Singap Agricultural Development Areas
- Kampung Buau Agricultural Development Areas
- Kampung Tanjong Sudai Agricultural Development Areas
- Labi Baru (Lot Mobil) Agricultural Development Areas
- Buau Agricultural Development Areas
- Kandol Agricultural Development Areas*

(*) New area for paddy plantation which is undergoing process for gazette

Belait District is also known as one of the nation's largest producer of paddy. In 2009 alone, Belait District harvested 281.5 ha of its paddy fields comprising of 294 farmers. Rice production was at 354.25 metric tonnes.

Paddy fields in this district are large in numbers as this district is one of the largest paddy producers for the whole nation. There are various types of paddy planted such as Beras Laila, Beras Pusu and Beras Bario.

DAERAH BELAIT

**Diterbitkan oleh
Bahagian Berita Inggeris
Jabatan Penerangan
Jabatan Perdana Menteri
Negara Brunei Darussalam BB3510**

**Isi kandungan umumnya berdasarkan kepada
maklumat yang terkandung di dalam
Brunei Darussalam Newsletter dan Brunei Today
Edisi Pertama 1988
Edisi Kedua 2011**

Brunei Darussalam

BRUNEI Darussalam terletak di barat laut pantai Kepulauan Borneo yang dipercayai telah wujud 1,500 tahun yang lalu, sebelum kedatangan Islam. Awal kewujudannya dipercayai sebagai sebuah daerah berpangkalan di sungai Pulau Jawa Kerajaan Majapahit. Selepas kejatuhan Kerajaan Majapahit, Raja-raja Brunei mengambil tanggungjawab wilayah mereka sendiri.

Teks Cina kuno merujuk Brunei sebagai Puni atau Puli dan dicatatkan perhubungan dengan Kerajaan China dalam tahun 518, 523, 616, 69, 977, 1279 dan 1369-1643 selepas Masihi.

Teks Cina Agung juga menunjukkan bahawa pengaruh Islam telah wujud di Brunei seawal abad 977, dan penggunaan karakter Arab dalam bahasa tulisan Brunei, yang sebelumnya Sanskrit, bermula sebelum 1370. Teks Cina Agung menyatakan Raja Brunei bernama Awang Alak Betatar telah memeluk agama Islam pada tahun 1371 setelah berkahwin dengan puteri dari kerajaan jiran.

Orang Cina yang datang ke Brunei pada tahun 1370 berkata bahawa

Brunei telah diperintah oleh seorang pemerintah Islam dikenali sebagai Maha-mo-sha atau Sultan Muhammad Shah yang juga dikenali sebagai nama Awang Alak Betatar sebelum memeluk agama Islam. Sebagai sebuah wilayah yang ditadbir oleh Kerajaan Islam, pemerintah Brunei seterusnya dikenali sebagai sultan.

Ibu kota Negara Brunei Darussalam ialah Bandar Seri Begawan dengan keluasan 100.36 kilometer persegi. Jumlah penduduk Negara Brunei Darussalam ialah 406,200 orang (anggaran 2009) dengan 57 peratus berusia 20 hingga 54 tahun. Majoriti penduduk adalah bangsa Melayu iaitu dianggarkan sebanyak 269,400 orang, diikuti bangsa Cina dengan 44,600 orang dan 92,200 orang terdiri daripada bangsa lain.

Setiap daerah terdiri daripada beberapa buah mukim (sebuah mukim terdiri daripada beberapa buah kampung) yang ditadbir oleh Pejabat Daerah di bawah pengawasan Pegawai Daerah. Besar keseluruhan keluasan Negara Brunei Darussalam ialah 5,765 km. persegi.

Daerah Belait

Latar Belakang

Belait merupakan daerah yang terletak di bahagian selatan Negara Brunei Darussalam, bersempadan Laut China Selatan di sebelah utaranya, Daerah Tutong di bahagian timur dan di bahagian selatan dan barat pula menghadap ke Sarawak, Malaysia.

Dengan keluasan kira-kira 2,727 km. persegi, Belait merupakan sebuah daerah yang terbesar tetapi mempunyai penduduk yang paling sedikit jika dibandingkan dengan daerah-daerah lain iaitu dengan keramaian 67,100 orang (2009).

Penduduknya terdiri daripada bangsa Melayu, Cina dan puak lain seperti Murut, Dusun dan lainnya.

Kebanyakan penduduknya menetap di Kuala Belait dan Seria. Daerah Belait terdiri daripada lapan mukim iaitu:

Mukim Bukit Sawat

- Kampung Bisut
- Kampung Bukit Kandol
- Kampung Bukit Sawat
- Kampung Merangking
- Kampung Merangking Hilir
- Kampung Merangking Ulu
- Kampung Pangkalan Siong
- Kampung Pulau Api
- Kampung Sungai Mau
- Kampung Tarap

Mukim Kuala Balai

- Kampung Kuala Balai
- Kampung Kajitan
- Kampung Lubuk Lanyap
- Kampung Lubuk Tapang
- Kampung Pangalayan

- Kampung Penyarap
- Kampung Sungai Damit
- Kampung Sungai Lutong
- Kampung Sungai Mendaram
- Kampung Tanjong Ranggas
- Kampung Tanjong Sudai
- Kampung Tugong

Mukim Kuala Belait

- Kampung Pandan A
- Kampung Pandan B
- Kampung Pandan C
- Kampung Mumong A
- Kampung Mumong B
- Kampung Sungai Melilit
- Kampung Sungai Teraban
- Pekan Kuala Belait

Mukim Labi

- Kampung Bukit Puan
- Kampung Gatas
- Kampung Kenapol
- Kampung Labi
- Kampung Labi Lama
- Kampung Mendaram Kecil
- Kampung Rempayoh
- Kampung Ratan
- Kampung Simpang Tiga
- Kampung Sungai Petai
- Kampung Tanajor
- Kampung Tapang Lupak
- Kampung Teraja
- Kampung Terawan
- Kampung Terunan

Mukim Liang

- Hutan Simpan Andalau
- Kampung Agis-Agis
- Kampung Keluyoh
- Kampung Lilas
- Kampung Lumut
- Kampung Lumut Tersusun
- Kampung Perumpong
- Kampung Sungai Bakong
- Kampung Sungai Gana
- Kampung Sungai Kang

- Kampung Sungai Kuru
- Kampung Sungai Lalit
- Kampung Sungai Liang
- Kampung Sungai Tali
- Kampung Sungai Taring
- Kampung Tunggulan
- Perkhemahan Lumut
- Perumahan Negara Lumut Kawasan 1
- Perumahan Negara Lumut Kawasan 2
- Skim Tanah Kurnia Rakyat Jati Lumut

Mukim Melilas

- Kampung Melilas
- Kampung Bang Garang
- Kampung Bukit Tuding

Mukim Seria

- Badas
- Kampung Anduki
- Kampung Lorong Tiga Seria
- Kampung Penaga
- Kampung Sungai Bera
- PEKAN SERIA Kawasan I
- PEKAN SERIA Kawasan II
- Perumahan Negara Lorong Tengah Seria

Mukim Liang

- Kampung Sungai Liang
- Kampung Lumut Satu
- Kampung Lumut Dua

Mukim Sukang

- Kampung Apak-Apak
- Kampung Sungai Hilir
- Kampung Sukang
- Kampung Dungun
- Kampung Kukub

Industri-industri Utama

Daerah Belait adalah sebuah daerah yang amat penting di Negara Brunei Darussalam kerana di daerah inilah minyak dan gas asli ditemui. Minyak mula ditemui pada tahun 1929, dan penghasilan perdagangan bermula dalam tahun 1932. Industri minyak dan gas sumber hasil utama negara dan loji pengeluaran gas cecair asli yang terbesar di dunia telah ditubuhkan di Lumut. Industri minyak adalah perkongsian di antara Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam dan *Royal Dutch Shell Group*. Dalam industri gas asli, perkongsian telah dikendalikan oleh Kerajaan, *Royal Dutch Shell Group* dan Syarikat Mitsubishi.

Industri lain yang semakin meningkat di daerah ini ialah Taman Perindustrian Sungai Liang (SPARK) yang ditubuhkan oleh Lembaga Kemajuan Ekonomi Brunei (BEDB) di Sungai Liang. Kawasan 271 hektar ini sangat sesuai dijadikan pusat pengembangan petrokimia bertaraf dunia.

Pelaburan utama pertama di SPARK adalah loji methanol US\$450 juta yang dikendalikan oleh Syarikat Methanol Brunei (BMC). Di samping methanol, BEDB sedang menimbangkan beberapa cadangan daripada pelabur luar negara bagi projek petrokimia lain dalam SPARK.

Tempat-tempat Menarik

Tugu Billionth Barrel telah dibangunkan oleh Brunei Shell Petroleum Sdn. Bhd. bagi memperingati penghasilan yang ke satu bilion tong minyak oleh pelantar minyak Seria.

Oil and Gas Discovery Centre (OGDC) telah dibina oleh Brunei Shell Petroleum Sdn. Bhd. bertujuan untuk mendidik orang awam tentang sains, teknologi dan alam sekitar.

Nodding Donkey dari telaga minyak adalah pemandangan biasa di daerah ini memandangkan Seria terkenal sebagai bandar minyak di daerah ini.

Kuala Balai terletak kira-kira 45 minit perjalanan daripada Kuala Belait, di mana pelawat akan dapat mengimbau kembali sejarah lama. Kuala Balai diliputi oleh hutan di tebing Sungai Belait, yang mana suatu ketika dulu kebanyakan penduduk membina rumah di tebingnya. Ia juga merupakan salah satu kawasan terawal menghasilkan sago.

Wasai Wong Kadir adalah tempat yang sesuai bagi aktiviti merentas hutan yang mempunyai satu laluan naik dan turun berbatas curam. Ia mempunyai pemandangan air terjun yang cantik dan menjadi tempat menarik yang sering dikunjungi di daerah ini.

Taman Persiaran Luagan Lalak ialah sebuah taman popular dan terletak kira-kira 25 kilometer daripada Sungai Liang. Ianya mempunyai keluasan lebih kurang 270 hektar terletak di

dalam Hutan Simpanan Bukit Labi. Bercirikan paya aluvium air tawar apabila musim hujan, apabila air pasang ianya seperti sebuah tasik dan apabila musim kering, lembah tersebut akan diliputi sejenis rumput daripada spesies *Lepironia*. Terdapat juga tempat berteduh dengan laluan pejalan kaki dan laluan tangga kayu sepanjang kira-kira 200 meter.

Taman Persiaran Jubli Anduki dirasmikan oleh Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam pada tahun 1992. Taman ini mempunyai kemudahan yang lengkap untuk orang ramai. Juga terdapat sebuah lagun air biru dengan laluan pejalan kaki kira-kira 3.8 kilometer.

Pantai Lumut sesuai untuk pengunjung bersiar-siar. Pondok dan tempat berteduh juga dibina di sini bagi membolehkan pengunjung untuk berehat.

Hutan Simpanan Sungai Liang mempunyai keluasan seluas 14 hektar dan sebahagian besarnya adalah hutan tanah rendah yang tidak tercemar, ianya dibuka secara rasminya pada bulan Mac 1989 bersempena Hari Perhutanan Sedunia. Antara tarikan yang terdapat di sini ialah tasik kecil, kolam renang, pondok kecil yang dilengkapi meja dan tempat duduk, kolam, pelantar dan kawasan terbuka yang sesuai untuk tempat permainan.

Taman Jubli Perak terletak di Jalan Maulana menghadap Laut China

Selatan. Dengan kawasan seluas 12,679 hektar, taman ini dibina sempena memperingati Jubli Perak Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam menaiki takhta.

Bukit Teraja merupakan sebuah bukit yang tertinggi di Labi. Pengunjung akan dapat menikmati pemandangan indah terusan Baram dan Gunung Mulu yang terkenal di Sarawak. Laluan ke puncak bukit ditanda dan diselenggarakan dengan baik.

Gerai Tudung Saji terletak di Daerah Belait, tamu ini menjalankan perniagaannya setiap hari. Sementara perniagaan sayur segar, buah-buahan dan barang keperluan harian akan dibukakan pada setiap hujung minggu.

Rumah Panjang juga terdapat di Daerah Belait selain di Daerah Temburong di mana kita dapat melihat tempat kediaman etnik Iban. Antara rumah panjang yang terdapat di daerah ini ialah Rumah Panjang Rampayoh, Rumah Panjang Mendaram Besar, Rumah Panjang Mendaram Kecil dan Rumah Panjang Teraja.

Ketibaan/Berlepas

Daerah ini dihubungi melalui lebuh raya Seria/Lumut hingga Muara - Tutong dan melalui Jambatan Rasau ke Sungai Tujoh dan Miri; Sarawak, Malaysia di bahagian barat.

Kemudahan Penginapan

Terdapat beberapa kemudahan penginapan di Daerah Belait di antaranya ialah:

Rumah Persinggahan Kerajaan
Hotel Kooperasi Seria
Plaza Sutera Biru
Hotel Riviera
Hotel Sea View
Hotel Sentosa
Hotel Apartment Swiss

Membeli-belah

Daerah Belait mempunyai deretan kedai yang menjual pelbagai barangan daripada kraf tangan, pakaian dan keperluan harian.

Kemudahan Asas

Air

Bekalan air, sektor pembetungan dan saluran memainkan peranan penting dalam pembangunan sosio-ekonomi Brunei Darussalam. Ianya merupakan penyumbang ke arah peningkatan kualiti hidup dan kesejahteraan orang ramai dan mencipta persekitaran yang sihat dan bersih.

Bekalan paip air mula disalurkan ke seluruh negara dalam tahun 1970-an. Pada awal tahun 1980-an, kerajaan telah merumuskan Pelan Induk yang bertujuan bagi menangani permintaan air bersih yang semakin meningkat disebabkan oleh pertumbuhan penduduk dan aktiviti-aktiviti pembangunan.

Pada penghujung Rancangan Kemajuan Negara (RKN) Ke-8, 99.9 peratus penduduk telah menerima bekalan air bersih berbanding dengan 99.7 peratus pada RKN Ke-7. Bekalan air disalurkan melalui empat sistem bekalan air utama iaitu sistem air Brunei-Muara dan Tutong; sistem air Pantai Belait; sistem air Pendalaman Belait (Labi) dan sistem air Temburong.

Penduduk Daerah Belait menerima bekalan air bersih dari Sungai Badas yang kemudian melalui Loji Rawatan Air Labi dan Loji Rawatan Air Seria.

Melalui RKN 2007 - 2012, tumpuan sektor air adalah: (i) memastikan sumber air itu bertambah dan boleh didapati walaupun semasa musim kemarau; (ii) meningkatkan keupayaan rawatan air bagi memenuhi permintaan dalam 20 peratus; (iii) mengurangkan pembaziran air dan meningkatkan kualiti air.

Sebagai sebahagian dari usaha untuk meningkatkan sumber air dan memastikan air tersebut akan mencukupi semasa musim kemarau, peningkatan dan pembinaan empangan di Ulu Tutong dan Kargo di Sungai Belait bermula pada penghujung RKN Ke-8. Kedua-dua empangan ini mampu menyimpan sebanyak 89 juta meter padu air mentah.

Untuk memenuhi peningkatan keperluan bekalan air bersih yang dijangkakan akan meningkat sehingga 427.9 juta liter sehari dalam tahun 2010, loji rawatan air baru akan dibina dan loji yang sedia ada akan dipertingkatkan termasuklah dengan pembinaan Loji Rawatan Air Sungai Liang.

Dalam RKN 2007-2012, beberapa

projek akan dilaksanakan. Antaranya termasuklah projek menggantikan pam air mentah utama yang membekalkan daripada Sungai Badas hingga ke Loji Rawatan Air Seria; dan bekalan dan pembahagian rangkaian paip dari Loji Rawatan Air Seria hingga ke Kuala Belait.

Elektrik

Agensi utamakerajaan terlibat dalam sektor ini ialah Jabatan Perkhidmatan Elektrik (JPE). JPE bertanggungjawab dalam penjaan, penghantaran dan pembahagian daripada stesen-stesen janakuasa, selebihnya datang dari kawasan bandar iaitu daripada Syarikat Pengurusan Janakuasa Berakas (BPMC) yang mempunyai stesen janakuasanya sendiri.

Rangkaian bebas di Brunei Darussalam terbahagi kepada tiga, dengan rangkaian operasi JPE pertama meliputi Daerah Brunei-Muara, Tutong dan Belait - rangkaian kedua, meliputi Daerah Temburong dan rangkaian ketiga meliputi Gadong 3, Jerudong dan Berakas.

Keperluan tenaga elektrik dijangkakan akan semakin meningkat dalam Rancangan Kemajuan Negara (RKN) 2007 - 2012.

Untuk memenuhi keperluan bekalan tenaga elektrik yang semakin meningkat kerajaan telah membina Stesen Janakuasa Seria untuk Daerah Belait.

Untuk meningkatkan bekalan kuasa, kerajaan dengan Brunei Shell Petroleum Sdn. Bhd. telah membina Loji Co-Generational bertempat di

Lumut. Loji ini mula beroperasi pada 25 Februari 1987.

Lebih banyak kerja pembaikan akan diteruskan untuk memenuhi keperluan yang dijangkakan akan bertambah. Antara projek yang akan dilaksanakan ialah pembaharuan dan penambahan kuasa kepada stesen janakuasa yang ada di Lumut dan Daerah Belait dan Gadong di Daerah Brunei-Muara.

Lebih banyak bekalan kuasa juga dijangkakan dengan pembinaan Tapak Perindustrian Sungai Liang (SPARK) di Daerah Belait.

Bekalan tenaga elektrik juga akan dipertingkatkan ke Kuala Belait dan Labi untuk perlaksanaan sepenuhnya projek penghantaran. Sementara lebih lima buah tiang lampu juga akan di-pasang melalui RKN 2007-2012.

Di bawah RKN 2007-2012, pelbagai projek akan dilaksanakan bagi mempertingkatkan bekalan kuasa di Daerah Belait. Sebahagian daripada projek tersebut termasuklah peningkatan pembekalan sistem rangkaian 11kV dan 415V bagi kawasan Mukim Sungai Liang dan bagi Jalan Maulana, Jalan Mumong, Jalan Kuala Balai, Jalan Sungai Mumong, Jalan Tengah, Jalan Pandan 1-8 yang kesemuanya berpangkalan di Daerah Belait.

Perubatan dan Kesihatan

Untuk memastikan semua lapisan rakyat menerima rawatan kesihatan yang sempurna, lebih banyak pusat kesihatan telah dibangunkan dan kerajaan menyediakan rawatan

kesihatan secara percuma kepada semua warganegaranya.

Di Daerah Belait, Hospital Suri Seri Begawan merupakan hospital utama yang menempatkan 183 buah katil. Didirikan pada tahun 1972, merupakan hospital kedua terbesar di negara ini. Dilengkapi dengan peralatan perubatan dan kesihatan yang moden, ianya memberikan kemudahan kepada para penduduk untuk mendapatkan perkhidmatan yang canggih dan piawai kesihatan yang lebih tinggi.

Antara perkhidmatan kepakaran yang disediakan ialah perubatan internal; pembedahan umum (*general surgery*); pediatrik (*paediatrics*); obstetrik (*obstetrics*) dan ginekologi (*gynaecology*); oftalmologi (*ophthalmology*); pembedahan mulut (*oral*) dan *Maxillo-facial* ; psikiatri (*psychiatry*); dermalogi (*dermalogy*); unit rawatan intensif dan banyak lagi.

Sebagai tambahan, terdapat tiga buah pusat kesihatan ditempatkan di Kuala Belait, Seria, Sungai Liang dan Labi. Sementara Klinik Bergerak disediakan bagi penduduk Sungai Mau; dan Perkhidmatan Doktor Terbang pula disediakan bagi penduduk Mukim Sukang dan Mukim Melilas.

Pendidikan

Brunei Darussalam baru-baru ini telah melancarkan sistem pendidikan baru dikenali sebagai Sistem Pendidikan Negara Abad Ke-21 (National Education System for 21st Century) atau SPN21. Pelaksanaan SPN21 bertepatan dengan perubahan teknologi yang semakin cepat dan untuk memenuhi kehendak sosial dan

persaingan ekonomi di abad ke-21 dan melengkapkan para pelajar dengan kemahiran abad ke-21.

Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam meletakkan pendidikan sebagai salah satu keutamaannya melalui Wawasan Negara 2035, yang berhasrat untuk mencapai rakyat berpendidikan, mempunyai kepakaran yang tinggi dan masyarakat yang berkemahiran. Maka, pendidikan kelas pertama diperlukan untuk memberi peluang kepada setiap warganegara dan penduduk bagi memenuhi keperluan persaingan ekonomi dan menggalakkan pembelajaran seumur hidup dan juga pencapaian terbaik di bidang sukan dan kesenian. Kejayaan ini akan diukur melalui piawai yang tertinggi antarabangsa.

Sehubungan dengan itu, pendidikan diberikan secara percuma kepada setiap warganegara dan langkah-langkah telah diambil agar setiap individu menerima pendidikan yang sempurna, ditambah lagi melalui penguatkuasaan *Compulsory Education Order 2007*.

Institusi pendidikan rendah, menengah dan pengajian tinggi dibina di seluruh negara dan lebih banyak institusi akademik akan dibina berikutan permintaan dan penambahan penduduk.

Oleh itu, di Daerah Belait sahaja, terdapat lima buah sekolah menengah dan 16 buah sekolah rendah awam; dengan dua buah sekolah vokasional dan institusi pembelajaran teknikal. Daerah ini juga mempunyai sekolah

swasta yang dikendalikan secara persendirian antaranya dua buah taman asuhan kanak-kanak (tadika); tujuh buah sekolah menengah, rendah dan tadika; enam buah sekolah menengah dan prasekolah; sebuah sekolah komputer; sebuah sekolah muzik dan sebuah pusat kemahiran.

Rancangan Perumahan Negara

Kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam telah memperkenalkan pelbagai skim semenjak awal 1950-an bagi melaksanakan dasarnya untuk menyediakan perumahan yang sempurna dan persekitaran yang selesa kepada semua warganegaranya, agar setiap warganegaranya memiliki rumah mereka sendiri.

Program penempatan semula bermula seawal 1951 apabila penduduk-penduduk Kampung Bendahara Lama dari Kampung Ayer dipindahkan ke Kawasan Penempatan Bunut, Mukim Kilanas di Daerah Brunei-Muara.

Satu kaji selidik seluruh negara telah dijalankan pada tahun 1970-an untuk mengenal pasti keperluan perumahan bagi orang ramai. Maka hasilnya, skim perumahan pertama diperkenalkan iaitu Rancangan Perumahan Negara (RPN) Lambak Kanan yang menyediakan tapak kira-kira 810 hektar menyediakan 84 buah rumah di bawah Fasa Satu telah siap dan diberikan kepada pemohon-pemohon yang berjaya pada awal 1986.

Semenjak itu lebih banyak skim

perumahan diperkenalkan termasuk Skim Tanah Kurnia Rakyat Jati (STKRJ), Tanah Lesen Tumpang Sementara (TOL) dan Skim Infill (IS).

Rancangan-rancangan perumahan seumpama itu juga turut dilaksanakan di Daerah Belait iaitu Kampung Pandan, Kampung Sungai Liang/ Lumut dan Skim Perumahan Negara Kampung Lorong Tengah Seria. Sementara kerja-kerja pembinaan akan diteruskan sepanjang melalui Rancangan Kemajuan Negara 2007-2012 bagi Skim Tanah Kurnia Rakyat Jati Kampung Mumong.

Jalan Raya

Penduduk negara ini menikmati infrastruktur jalan raya yang selesa dan ini terbukti dengan laporan Indeks Persaingan Global 2008/2009 - Forum Ekonomi Dunia yang menyatakan kualiti jalan raya di Negara Brunei Darussalam berada di kedudukan ke-28 daripada 134 ekonomi utama terbaru; ke-7 di Asia dan ke-3 di Asia Tenggara.

Pihak kerajaan juga sentiasa memastikan kualiti infrastruktur jalan raya dalam keadaan yang baik dan ini dapat dilihat melalui Rancangan Kemajuan Negara 2007-2012, sebanyak \$600 juta telah diperuntukkan untuk perancangan dan pembangunan rangkaian jalan raya seluruh negara. Ini termasuk projek lebuhraya, penurapan, pemeliharaan dan pelapisan.

Pada tahun 2008, panjang jalan raya di negara ini ialah 2,972.11 kilometer termasuk 2,737.90 kilometer jalan raya negeri, 130.35

kilometer jalan raya daerah dan 103.76 jalan raya Angkatan Bersenjata Diraja Brunei.

Melalui Rancangan Kemajuan Negara 2007-2012 lebih banyak projek akan dibuat bagi memperbaiki infrastruktur jalan raya termasuk di Daerah Belait meliputi kerja menaik taraf Jalan Tutong-Seria (Lumut) fasa 2 dan Jalan Sungai Mau/Merangking/ Buau; meningkatkan keupayaan jalan raya dengan densiti tinggi di kawasan pendalaman; penggantian jambatan-jambatan kayu yang ada; pemulihan Jalan Sungai Liang -Labi; pembinaan lorong kedua Seria By-Pass; dan meluaskan jalan-jalan sepanjang Jalan Singa Menterri.

Pertanian

Di dalam usaha untuk mempelbagaikan ekonomi, penekanan diberikan kepada sektor pertanian, salah satu sektor yang mempunyai potensi besar untuk diterokai bagi kepentingan ekonomi.

Terdapat pertumbuhan positif di sektor pertanian melalui keluaran kasar hasil pertanian pada 2008 menunjukkan ternakan menyumbang kepada \$131.6 juta, \$41.35 juta dari pertanian dan \$52.53 juta dari pemprosesan agri-makanan membawa kepada lebih dari \$200 juta pendapatan berbanding hanya \$113.02 juta pada 1999, iaitu kenaikan 99 peratus.

Sementara, wawasan bagi industri agri-makanan ialah untuk meningkatkan jumlah jualan kepada \$340 juta pada 2015, iaitu peningkatan sebanyak 512 peratus

berbanding 2008 dengan \$52.53 juta.

Tahun 2009 memperlihatkan peningkatan yang membanggakan dalam sektor penanaman padi. Dengan penuaian Beras Laila, usaha menuju kemampuan terhadap keselamatan makanan stabil melalui penghasilan beras menjadi lebih ketara. Ia mempunyai kebolehan untuk dituai dua kali setahun dan mempunyai tahap mikronutrien yang bersesuaian dengan kandungan karbohidrat dan fiber yang rendah serta berprotein tinggi.

Sebuah kawasan seluas 6,173.26 hektar telah diwartakan sebagai kawasan pembangunan pertanian di Daerah Belait iaitu:

- Rampayoh, Kawasan Pembangunan Pertanian Kampung Labi
- Kawasan Pembangunan Pertanian Merangking, Kawasan Pembangunan Pertanian Bukit Sawat
- Kawasan Pembangunan Pertanian Sungai Liang
- Kawasan Pembangunan Pertanian Tunggulian, Kampung Tunggulian
- Kawasan Pembangunan Pertanian Lot Sengkuang, Labi
- Kawasan Pembangunan Pertanian Malayan 'A'
- Kawasan Pembangunan Pertanian Malayan 'B'
- Kawasan Pembangunan Pertanian Labi Lama, Kampung Tarunan,

Labi

- Kawasan Pembangunan Pertanian Kampung Sungai Petai, Mukim Labi
- Kawasan Pembangunan Pertanian Kampung Mumong, Mukim Kuala Belait
- Kawasan Pembangunan Pertanian Kampung Kenapol
- Kawasan Pembangunan Pertanian Kampung Singap
- Kawasan Pembangunan Pertanian Kampung Buau
- Kawasan Pembangunan Pertanian Kampung Tanjong Sudai
- Kawasan Pembangunan Pertanian Labi Baru (Lot Mobil)
- Kawasan Pembangunan Pertanian Buau*
- Kawasan Pembangunan Pertanian Kandol*

(*) Kawasan baru bagi penanaman padi masih dalam proses pewartaan

Daerah Belait juga dikenali sebagai pengeluar padi terbesar negara. Pada tahun 2009 sahaja, Daerah Belait telah menuai 281.5 hektar ladang padi terdiri dari 294 peladang. Penghasilan beras adalah 354.25 tan metrik.

Daerah Belait juga mempunyai banyak ladang padi kerana daerah ini merupakan antara daerah penghasilan padi terbesar untuk negara. Pelbagai jenis padi ditanam antaranya dikenali dengan Beras Laila, Beras Pusu dan

Acknowledgements/*Penghargaan*

Warmest thank you to the editorial team for making it possible, and a special thank you to the Photography & Audio Visual Division, Sastra Sarini Haji Julaini, Haji Ariffin Mohd Noor, Md. Rosli bin Abdullah and Ak Abu Bakaruddin Shah Dinny Pg. Haji Kamaruddin as without their colourful and signifiant pictures, it would have been impossible to publish this book.

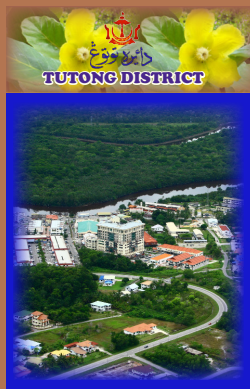
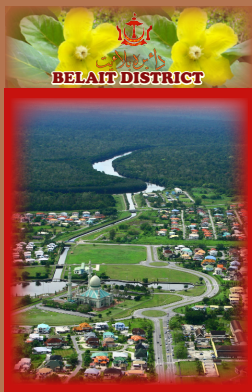
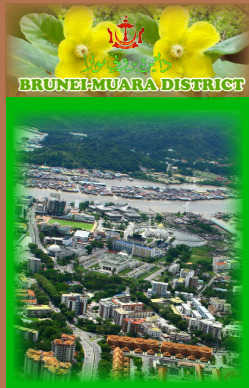
Special thank you also goes to Muhd. Khairulhadi bin Haji Md. Muhtaddir, Head of Information's Belait District Branch for your support and cooperation and to Pengiran Ikram bin Pengiran Haji Ahmad for guiding us during our trip to Belait District.

.....

***R**ibuan terima kasih kepada para sidang redaksi yang telah sama-sama bekerjasama dalam menerbitkan buku ini; juga ucapan terima kasih khusus untuk Bahagian Fotografi & Audio Visual serta penyumbang-penyumbang gambar persendirian, Sastra Sarini Haji Julaini, Haji Ariffin Mohd Noor, Md. Rosli bin Abdullah dan Ak. Abu Bakaruddin Shah Dinny bin Pg. Haji Kamaruddin, tanpa gambar-gambar mereka yang berwarna-warni dan penuh makna, adalah mustahil untuk menerbitkan buku ini.*

Ucapan terima kasih khusus ditujukan kepada Muhd. Khairulhadi bin Haji Md. Muhtaddir, Ketua Penerangan Cawangan Daerah Belait atas kerjasama dan sokongan beliau dan kepada Pengiran Ikram bin Pengiran Haji Ahmad yang telah berkesudian meluangkan masa dan tenaga membantu melancarkan perjalanan sepanjang penggambaran di Daerah Belait.

Published by English News Division
Information Department, Prime Minister's Office
Brunei Darussalam
.....

Diterbitkan oleh Bahagian Berita Inggeris
Jabatan Penerangan, Jabatan Perdana Menteri
Negara Brunei Darussalam